

svět katolickými očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XVI., číslo 3

10. 2. 2019 / neprodejné

Z OBSAHU	Lojalita – vlastnost charakterního člověka	08
	O Janu Palachovi a vnitřně zlých skutcích	12
	Pokusy o zdanění restitučních náhrad a pravda o Bohu a člověku	14

Světové dny mládeže 2019 v Panamě. Foto: © Anicka Vrhelova / Člověk a víra

Z Panamy do Lisabonu

Další etapa putování církve se světem mladých lidí je za námi. Světový den mládeže v Panamě byl nejen krásný, ale i karibský a jihoamerický – plný jednoduché spontánnosti, společenství a radosti. Je dobré, že papežové, ač osobnostně různí, neustále pokračují v intuici sv. Jana Pavla II., který založil nejen světové dny mládeže, ale i světová setkání rodin.

Naše doba vyžaduje jednoduše přesvědčivá svědectví. Světový den mládeže je na prvním místě pouť, moderní pouť. Sice se létá letadly a jezdí autobusy, ale pak se prožívá docela náročný a pro mladé lidi ze západního světa skromný styl života: mladí lidé jsou hosté v místních

rodinách, spí nejednou na zemi, jídlo je skromné.

Už je to dávno, když jsem si na jednom takovém setkání při nedělním ranním probouzení uvědomil, že zakouším něco z atmosféry nebe. Tolik lidí kolem mne, kam dohlédneš, a přitom jsme jeden lid Boží. Prožívat světové dny mládeže znamená na první místě zakusit velikou radost, o které papež Benedikt XVI. řekl, že je to jasný důkaz přítomnosti Ducha Svatého, protože taková intenzita vnitřní radosti může být jen darována. Působení Ducha svatého je zároveň zcela osobní. Nezřídka se ti, co prožili setkání, velice často posunou na

cestě víry, rozhodnou se pro nějaký druh povolání, začnou se modlit. A to vše není jen momentálním citem, který po návratu domů přejde, ale zůstává něčím trvalým a postupně mohutnicím.

Dalším plodem světových dnů mládeže je prožitek naděje. Společnost i církve zakouší silný impulz pozitivního poselství o tom, co je skutečný katolický universalismus. Jak v Panamě papež František zdůraznil, kultura setkávání nepřináší splynutí s davem nebo to, že všichni nosí stejné oblečení, poslouchají stejnou hudbu, stejně myslí a žijí. Na-

dokončení na str. 2

Kanada: Děsivé možné důsledky rozšíření asistované sebevraždy

Zatímco mnoho organizací zdravotně postižených před třemi lety v Kanadě zpočátku bojovalo za legalizaci asistované sebevraždy, nyní bojují znovu, protože snahy rozšířit přístup k asistované sebevraždě pro zdravotně postižené pokračují. V Kanadě mají nárok na asistovanou sebevraždu pouze ti, kterým hrozí v „dohledné době“ smrt.

Dva lidé z Montrealu, 49letý Jean Truchon a 73letá Nicole Gladuová, zahájili právní bitvu u quebeckého nejvyššího soudu za rozšíření přístupu k asistované sebevraždě i pro lidi se zdravotním postižením a zdravotními problémy. Truchon i Gladuová „trpí vážnými zdravotními problémy, které jim způsobují trvalé a nesnesitelné utrpení“, řekl kanadskému rozhlasu jejich právník Jean-Pierre Ménard.

Tento soudní případ spolu s dalšími snahami o otevření přístupu k asistované sebevraždě zdravotně postiženým znepokojuje mnoho postižených lidí a organizací zdravotně postižených kvůli možným důsledkům takového kroku.

Pokud bude odstraněno kritérium blízkosti konce – dohledné doby přirozeného konce života –, pak vystavíte nebezpečí celou populaci hendikepovaných a chronicky nemocných osob,“ řekl stanici *CBC* Gordon Friesen, který používá invalidní vozík.

Foto: truthseeker08 / Pixabay

„Domníváme se, že pokud bude přístup nadále rozšiřován, pak to ohrozí životy osob se zdravotním postižením, protože tím bude šířeno povědomí, že takové životy nestojí za to, aby pokračovaly,“ prohlásil Bruce Udit-sky, emeritní ředitel *Inclusion Alberta*.

„Neexistuje mnoho záruk, které by vláda mohla zavést, aby se zabránilo tomu, že lidé budou nuceni k asistované sebevraždě,“ dodala Amy Hasbroucková, mluvčí organizace *Not Dead Yet Canada*.

Od doby, kdy quebecký zákon o asistované sebevraždě a federální zákon vešly před dvěma roky v platnost, zemřelo podle *CBC* v důsledku asistované sebevraždy 3 174 Kanadčanů.

Rada kanadských akademií v současné době přezkoumává, zda by kromě tělesně postižených neměla být asistovaná sebevražda poskytována i duševně nemocným a „kompetentním nezletilým“.

Očekává se, že rozhodování quebeckého nejvyššího soudu bude trvat několik týdnů.

EWTN

dokončení ze str. 1

opak. Víra v Ježíše Krista je jednotícím prvkem mnoha oprávněných a důležitých kulturních rozdílností. Jak odlišně se víra prožívá v zaalpských, zasněžených a studených kostelích od tropických krajín? Globalizace přináší sterilní stejnost, ale katolický universalismus dynamickou národní a kulturní různost a zároveň jednotu víry v Ježíše Krista.

P. Jan Balík

ThDr. Jan Balík, PhD.,
biskupský vikář a konzultor vatikánského
Dikasteria pro laiky, rodinu a život

Kardinál Zenari: Počet křesťanů v Sýrii se snížil na dvě procenta populace

Apoštolský nuncius v Damašku, kardinál Mario Zenari, navštívil v těchto dnech Maďarsko, kde od premiéra Viktora Orbána převzal finanční dar na podporu syrských nemocnic. Zároveň popsal situaci Kristových učedníků v Sýrii, kde se jejich počet v důsledku osmileté války snížil na pouhá dvě procenta v rámci většinově muslimského obyvatelstva. Blízkovýchodnímu křesťanství hrozí zánik, vyjádřil se italský kardinál ke stále kritičtějšímu stavu v zemi.

Apoštolský nuncius vystoupil na konferenci organizované budapeštskou Katolickou univerzitou Pétera Pázmányho, aby upřesnil, že po druhé světové válce tvořili křesťané čtvrtinu syrské populace,

zatímco před začátkem posledního konfliktu jich zbylo pouhých šest procent. Mezi příčinami tohoto úbytku italský kardinál jmenoval mimo jiné nízkou porodnost v křesťanských rodinách.

Návštěva nuncia Zenariho v Maďarsku se nicméně pojila především s iniciativou nazvanou „Otevřené nemocnice“, jejímž cílem je financovat léčbu 4 500 pacientů v syrských zdravotnických zařízeních. Maďarsko jako vůbec první evropská země tento humanitární program podpořila částkou půldruhého milionu euro z veřejných fondů v naději, že jeho příklad budou následovat také jiné země našeho kontinentu.

Vatican News

Kuba má nový kostel, první od castrovské revoluce

Pozemek věnovaný havanskou vládou, peníze ze Spojených států amerických, projekt kubánského architekta a manuální síla místních obyvatel. Díky této nevšední spolupráci vyrostl na komunistickém ostrově nový katolický kostel, informuje italský tisk (*L'Osservatore Romano, Avvenire*, 28. 1. 2019).

Farnost Nejsvětějšího Srdce Ježíšova v bezmála čtyřicetitisícovém městě Sandino, vzdáleném 250 km na západ od hlavního města, tak bude moci slavit bohoslužby v důstojném prostoru o kapacitě dvou set míst. Obyvatelé Sandina, převážně pracovníci na citrusových a tabákových plantážích, ale také více než čtyři tisíce studentů medicíny z Kuby i jiných latinskoamerických zemí, se dosud na mši svatou scházeli po městských školách. Posvěcení kostela, který se okrově žlutým hávem ostře odlišuje od šedé komunistické zástavby, v nich vzbudilo pohnutí, ale také naději, protože v něm spatřují další z konkrétních kroků v postupném nabývání náboženské svobody po letech oficiálního ateismu.

Stavbu sakrální budovy financovali katolíci ze Spojených států, zejména kubáňští exulanti z floridské farnosti sv.

Vavřince v Tampě. Kostel Nejsvětějšího Srdce podle projektu architekta Magola Valdése Lobána je jedním ze tří, jejichž stavbu povolila kubánská vláda v rámci dohody se Svatým stolcem. Druhý z nich se staví v Havaně; stavba třetího – v kubánském Santiagu – dosud nezačala...

V posledních letech kubánský komunistický režim částečně navrátil některým řeholním společenstvím jejich majetek, včetně škol a kostelů, ovšem dosud nereagoval na jiné žádosti ze strany diecézí, které usilují o založení škol či o přístup do sdělovacích prostředků. „Kostel je pro křesťana totéž co nemocnice pro nemocného“, prohlásil biskup diecéze Pinar del Río, na jejímž území leží město Sandino. „Ideální by bylo, kdyby každé město mělo svůj vlastní kostel, přístupný všem, kteří ho chtějí vyhledat“, dodal biskup Jorge Enrique Serpa.

Doplňme, že také nedávné Světové dny mládeže zaznamenaly rekordní účast Kubánců v dějinách těchto mládežnických setkání. Z karibského ostrova se jich do Panamy vypravilo 530 za doprovodu dvou biskupů. Papež František se s nimi krátce setkal a poželhal jim minulý pátek.

Vatican News

Pěčí Mgr. Ing. Josefa Pejřimovského Ph.D. vychází 2. doplněné vydání publikace *Mariánský sloup na Staroměstském náměstí v Praze – Památník vítězné bitvy*. Mariánský sloup na Staroměstském náměstí v Praze byl památník postavený ke cti Panny Marie a jako poděkování za její pomoc při obraně Prahy 26. července až 3. listopadu 1648. Pražané a studenti, bez děl a téměř bez vojska bránili 101 dní Staré a Nové Město proti Švédům. Prosili Pannu Marii o pomoc a slíbili postavit jí sochu na Staroměstském rynku. Hradby byly švédskými děly rozbořeny, od 25. října se bojovalo ve městě, 30. října byli Pražané vyzváni ke kapitulaci, kterou odmítli. 3. listopadu 1648 bylo obléhání ukončeno. Symboliku Mariánského sloupu lze chápat jako symboliku smíru mezi křesťanskými konfesemi v duchu mírového soužití a možné spolupráce na místě poslední bitvy třicetileté války. V den 270. výročí této bitvy byl Mariánský sloup stržen. Snahy o obnovu Mariánského sloupu jsou stále aktuální, stejně jako vyvracení nepravdivých a ideově zneužívaných informací o jeho významu a symbolice.

Brožurku můžete objednat e-mailem na adrese josef.peregrin@seznam.cz nebo poštou na adrese Mgr. Ing. Josef Pejřimovský Ph.D., Junácká 12, 169 00 Praha, cena 39 Kč.

SLOVO BISKUPA

Problém současné doby je nejednoznačnost vyjádření. Kdo se chce vyhnout odporu, polemice a chce, aby každému – aspoň částečně - vyhověl, používá taktiku „ano, ale...“ čili souhlasit s něčím a současně to i zpochybnit. A na to Ježíš v evangeliu narážel, když říkal, že „Ale vaše řeč ať je: ano, ano a ne, ne. Co je nad to, je od Zlého“ (Mt 5,37). Proč to takto řekl a co to znamená v naší praxi, když se snažíme důsledně řídit slovy evangelia? Znamená to upřímnost a přímočarost, a také jednoznačnost či průhlednost v našem chování a vyjadřování. A to není jednoduché, vyžaduje to velikou morální sílu a odvahu. V době komunismu někteří (nebylo jich mnoho) buď říkali to, co si mysleli a o čem byli přesvědčeni oni, nebo říkali to, co si mysleli, že ti druzí chtějí slyšet (těch bylo víc), nebo mlčeli. To je zásada, kterou se lidé vždycky řídili i v dávné i nedávné minulosti, především v dobách pronásledování křesťanů.

A co dnes? I dnes mnoho křesťanů mlčí. Doufáme, že to není ze strachu, ale i z určité pohodlnosti, především tzv. politické korektnosti proto, že odevzdávají řešení svých základních životních otázek „odborníkům“ a veřejnému mínění reprezentovanému rozličnými neziskovými organizacemi, peticemi nebo masmediálními vyjádřeními či statistikami. Odborník je to, co se dnes nejvíce cení. Že to může být jen samozvaný „odborník“, to ale už dokáže málokdo rozlišit. Ano. Odborník i tzv. veřejné mínění je v tomto procesu důležitým článkem poznávání reality. Ale nestačí. Je to jen jednostranný pohled, jen jeden z pohledů. Především, když se jedná o „odborníky“ (a především kritiky) v oblasti duchovního života a morálního jednání. Tam je pro nás vždycky hlavním kritériem evangelium a učení Církve. Když je budeme brát vážně, nikdy se nedostaneme do situace, že bychom to museli litovat.

Ladislav Hučko

Mons. ThDr. RNDr. Ladislav Hučko, CSC., apoštolský exarcha řeckokatolické církve

JAK BY TO VYPADALO, KDYBYCHOM BOHU VĚNOVALI (ASPOŇ) DESÁTEK NAŠEHO ČASU?

Mnozí křesťané, katolíci i protestanti, jsou zvyklí dávat Bohu desátky (deset procent) ze svých příjmů. Kdysi to mívalo takovou podobu, že věřící prostě dávali deset procent své farnosti nebo církvi.

Dnes, kdy existuje tolik důkazů, že peníze putují organizacím, které nejsou v souladu s církevním učením, jsou laici pochopitelně skeptičtí vůči placení desátek na takové pochybné účely. Místo toho radši dají peníze charitativním organizacím, které jednoznačně respektují učení církve a mají dobré vedení.

Ale položili jste si někdy otázku, jak by to vypadalo, kdybychom jako desátek dávali komoditu, která je pro nás opravdu nejcennější, mnohem cennější než zlato a stříbro – totiž náš čas? Ačkoli někteří lehkovážně říkají „čas jsou peníze“, ve skutečnosti je čas mnohem důležitější než peníze. Správně by tedy ona rovnice měla znít „čas = život“. Čím trávíme náš čas, tím trávíme náš život.

Každý okamžik, který nám Bůh dává, musí být na něco vynaložen, a jakmile jsme jej strávili, už ho nemůžeme vzít zpět. I když většinu času strávíme takovými všedními činnostmi, jako je spánek, práce, péče o děti, jídlo, praní nebo řízení auta, z Písma svatého a z katolické tradice také víme, že Bohu dlužíme každíčkový den – a ty nejlepší chvíle bychom měli věnovat Jemu. Myslím tím první část každého dne až do poslední chvíle, než jdeme spát. Každou chvíli věnovat Jemu, i když je budeme prožívat rozličným způsobem.

Vše v Boží přítomnosti

Pokud je Bůh zdrojem našeho života, pokud je naší radostí, oním cílem, k němuž míříme na své pozemské pouti, a Soudcem, jenž po nás bude chtít, abychom vydali počet z „každého planého slova“ (viz Mt 12,36), pak z toho vyplývá, že čím více času Bohu věnujeme v modlitbě, tím lépe. A časem věnovaným Bohu nemyslím jen modlitbu, i když modlitba je konstitutivní částí našeho života. Modlitba v užším smyslu slova zahrnuje čty-

Foto: © Miroslav Krystek / Člověk a víra

ři klasické modlitební úkony – adoraci, lítost nad hříchy, díkůvzdání, prosby –, dále rozjímání nad slovy Písma svatého, duchovní četbu... a tou se budeme v dalším zabývat jako základem a východiskem pro to, abychom mohli pak i ostatní činnosti věnovat Bohu. A pak do modlitby v širším smyslu zahrneme všechny další naše činnosti, jež konáme, a to jako vůli Boží kvůli Bohu a bližním.

96 minut Bohu

Jak by to vypadalo, kdybychom se rozhodli učinit další velký krok kromě dávání desátku z našich peněz, totiž věnovat náš čas – nebo abychom byli spravedliví k lidské přirozenosti – čas, kdy bdíme? Nuže, den má 24 hodin a předpokládejme, že v noci 8 hodin spíme. Pak by desátek ze zbývajících 16 hodin činil 1,6 hodiny, tedy 96 minut. To zní jako opravdu hodně dlouhá doba, rozhodně více než většina

lidí, dokonce i křesťané, kteří se pyšní tím, že jsou „praktikující“, stráví každodenní modlitbou. Pokud se však podíváme na život v předchozích staletích, kdy byla křesťanská praxe mnohem silnější, vidíme, že jak od katolíků, tak od protestantů se očekával přesně takovýto desátek.

Hlavně začít

Katolík, který se denně účastní mše sv. trvající třicet minut s následným desetiminutovým díkůvzdáním; který se modlí růženec trvající asi dvacet minut; a který jednou nebo dvakrát denně stráví zhruba půl hodiny při *lectio divina*, duchovní četbou, mentální modlitbou nebo při některé části liturgie hodin (například prima nebo kompletář) – takový katolík věnuje Bohu 90 minut ze svého dne, což je téměř přesně desátek z hodin, kdy bdí. Určitě to lze dělat a mělo by se to dělat. Ten, kdo to zkusí, pozná, jaké

Foto: Myriams-Fotos / Pixabay

to nese ovoce; a je to ovoce, které přináší prospěch mnohem více lidem než jen tomu, kdo dodržuje takovýto modlitební režim. Je samozřejmé, že pokud nejsme obdařeni mimořádně velkou milostí, abychom si mohli osvojit celý tento program najednou, bude rozumnější dostat se na tuto úroveň postupně, kdy jednou za čas přidáme další dobrý návyk, než abychom na začátku chtěli dělat příliš mnoho a pod takovým nákladem se hroutili. Můžeme začít každodenní účastí na mši, každodenní modlitbou růžence nebo breviářem, a jakmile si tento zvyk osvojíme, budeme přidávat další, dokud neprodchneme den modlitbou.

Čím větší úkol, tím více musí být modlitby

Na běžnou námitku „Ale já mám příliš mnoho práce na to, abych věnoval tolik času modlitbě – musím pracovat, pečovat o rodinu“, a podobně, uvedu dvě odpovědi. Za prvé my potřebujeme Boží milost více, než Bůh potřebu naše skutky a naše skutky neponesou ovoce, pokud se k Němu nebudeme pravidelně obracet. Říká se, že kdykoli některá z misionářek lásky řekla Matce Tereze, že „má příliš mnoho práce“ a nemůže se modlit liturgií hodin, matka jí následujícího dne přidala další hodinku a podotkla: „Ten, kdo má

větší zodpovědnost, se musí víc modlit, nikoli méně.“ Za druhé uvedu parafrázi Mariánského katechetického apoštolátu: „Máte-li tolik práce, že vám nezbyvá čas na modlitbu a rozjímání, pak musíte omezit část své práce. Jinak to nejde.“ Dodal bych, že je obzvláště důležité, aby matky nezanedbávaly své vlastní duchovní potřeby; jejich manželé by měli nabízet, že se čas od času o děti postarají, nebo by péči o mladší sourozence měly být pověřeny starší děti, aby matky mohly věnovat náležitý čas Bohu, dopřát v Něm svým duším odpočinek a občerstvení.

Vytvořit čas a prostor pro Boha

Řeholníci, k jejichž zasvěcenému životu patří veřejná liturgická modlitba během dne, duchovní cvičení a askeze – by měli dávat mnohem více než desátek ze svých bdělých hodin, jelikož skládají slib chudoby a vzdávají se veškerého svého majetku, ne jen deseti procent svého příjmu. Cílem řeholního života je modlit se neustále, neboť sv. Pavel nás všechny vyzývá, abychom se o to snažili (viz 1Te 5,17). Aby se v životě mohli plně věnovat činnosti, která je pro pokřtěné osoby nejvhodnější, zřikají se řeholníci všeho, co by je mohlo rozptylovat nebo je odrazovat od tohoto úsilí. V tomto životě nemůžeme úplně dokonale překonat

každodenní rutinu, ale můžeme svůj životní styl stále více zjednodušovat, abychom během dne vytvořili prostor a čas pro Boha. Toto je úplná oběť, kterou řeholník, řeholnice, sestra či bratr činí před Bohem a pro Boha. A proto je řeholní život srdcem církve: je zárukou, že někde, někteří lidé, teď a tady dávají absolutní přednost Bohu a Jeho království, což je známkou toho, že někteří křesťané sází vše na Boží zaslíbení a tím naplňují přikázání: „Hleďte především jeho království a spravedlnost“ (Mt 6,33).

Co se děje, když dáváme desátek ze svého času i ze svých peněz? Říkáme tím Bohu: „Jsi v mém životě první i poslední, a tak je pro mě důležité, abych ti dával významnou část každého dne, stejně jako je pro mě důležité dávat ti významnou část ze svého příjmu. Ty jsi mi dal vše, co jsem a co vlastním; proto ti chci vrátit část ze všeho, ze svého života i ze své kapsy, ač je to pro mě bolestné ve vztahu k mým plánům a touhám – alespoň do doby, než mě zcela obrátíš a já budu s radostí dávat tolik, kolik mohu.“

Dávat tolik, až to bude bolet

Cílem dávání desátku je osvojit si ducha štědrosti a připravit se na posvěcený život v nebi, kde Bůh bude „všecko ve všem“ (viz 1K 15,28). V okamžiku mé smrti, ve chvíli mého soudu, buď budu připraven a odhodlán vydat se zcela Jemu v nebeské extázi, nebo od něho uteču do chladné a temné propasti sobectví, z něhož je utvořeno peklo. Pokud se nebudeme v tomto životě učit dávat, hodně dávat, dávat tolik, až nás to bude bolet, dávat, dokud se nenaučíme dávat s láskou, neměli bychom očekávat snadný přechod do posmrtného života, kdy se s láskou všeho zřekneme a v němž „nic nemáme, a přece nám patří vše“ (viz 2K 6,10).

Peter Kwasniewski
lifesitenews.com
Přeložil Pavel Štíčka

Peter Kwasniewski Ph.D.,
americký filosof, teolog, publicista
a odborník na liturgickou hudbu

Každý okamžik, který nám Bůh dává, musí být na něco vynaložen a ty nejlepší chvíle bychom měli věnovat Jemu.

Foto: io9.gizmodo.com

„SESTRA“

Hororový film s překvapivě prokatolickým poselstvím

Katoličtí fanoušci filmové řady *V zajetí démonů* mají velkou radost z nejnovější části této série. Pokud nic jiného, film *Sestra* jednou provždy potvrzuje, že svět, jenž je v této sérii představen, se řídí katolickou vírou a zásadami.

Na druhou stranu běžní fanoušci hororů, katoličtí či kteříkoli jiní, žel nebudou asi nadšeni tím, že film *Sestra* nepatří zrovna mezi ty nejděsivější.

Jak si diváci pravděpodobně vzpomenou, zmíněná sestra je jednou z forem, v níž se démon Valak rozhodl zjevovat, jak tomu bylo ve filmu *V zajetí démonů 2*, aby napadal víru silně zbeletrizované podoby Eda a Lorraine Warrenových. Film *Sestra* nás zavádí do roku 1952 a ukazuje, proč si Valak tolik oblíbil právě tuto konkrétní masku. Náповěda: je to démon, takže pokud jste tipovali, že

se tak rozhodl proto, aby se vysmíval věřícím a znepokojoval je, vyhráli jste.

Sestra, která mívá vidění

Film začíná v rumunském hradu přebudovaném na klášter, kde mladá sestra raději zemře, než by dovolila démonovi, který se nachází v podzemí budovy, vstoupit do jejího těla a uniknout do světa. Aby Vatikán zajistil, že klášter nebude tímto činem znesvěcen a nebude tak ohrožen jeho utajený účel, kvůli němuž byl na hradě zřízen, posílá otce Burkea (Demián Bichir), jenž má zhod-

notit situaci.

Tohoto dobrého kněze (který musí být jezuitou, protože nosí kravatu, když cestuje) doprovází sestra Irene (Taissa Farmiga), postulanka, o níž se Vatikán domnívá, že by mohla být užitečná, protože mívá vidění. K této dvojici se připojí Frenchie (Jonas Bloquet), jediný člověk z nedaleké vesnice, který se odváží přiblížit ke klášteru. Ale ani on by tam nerad zůstával příliš dlouho, jak stále znovu a znovu vysvětluje.

To, co následuje, jakmile tato trojice dorazí k branám kláštera, je slušná hororová nálož. Za každým rohem číhají sotva postřehnutelné postavy, několik lekacích scén a příležitostně se objevuje hlavní postava, která je dosti strašidelným přírůstkem ke sboru ostatních příšer. Děsivé prvky však z nějakého dů-

Pokud budou diváci pozorní, je docela velká šance, že než skončí závěrečné titulky, dokážou odříkat aspoň část *Zdravas Maria* v latině. Opravdu je tam hodně modliteb.

vodu nikdy nefungují tak, jak by měly, takže vás tyto scény mnohokrát nevyděsí.

Velká úcta ke katolicismu

Přesto však tento film není úplný propa-dák. Herci jsou dobří a ve svých rolích dělají maximum. Film je vizuálně přitažlivý, vzdává se vybledlého vzhledu tolika moderních hororových filmů, a místo toho nabízí přirozenou paletu barev. S gotickými kulisami a výběrem úhlů kamery *Sestra* připomíná jeden z hororů produkce společnosti *Hammer* ze 60. let, avšak bez hojných záběrů dmoucích se poprsí. Koneckonců mluvíme o filmu, který se soustředí na skupinu řeholnic.

A když už je o nich řeč, je téměř ohromující, jak velkou úctu ke katolicismu autoři v tomto filmu projevují. Kromě malých narážek téměř v úvodu filmu na tendenci Vatikánu tutlat tajemství (mrk, mrk), je zde náboženství bráno vážně. Kněz se musí vypořádávat s problémy ze své minulosti, ale nikdy nekolísá ve víře. Mladá postulanka je upřímná, oddaná a Frenchieho pozornost pro ni nepřestává být žádným pokušením.

Ave, Maria!

Ach, a jaká zbraň se v tomto filmu nejvíce používá na obranu? Možná byste se měli posadit: je to modlitba. V *Sestře* je více modliteb než v 10 filmech o víře dohromady. Pokud budou diváci pozorní,

Foto: metropoles.com

je docela velká šance, že než skončí závěrečné titulky, dokážou odříkat aspoň část *Zdravas Maria* v latině. Opravdu je tam hodně modliteb. A ještě lepší na tom je, že příběh funguje. Jistě, na konci musí být skulina, která Valakovi umožní objevit se ve filmu *V zajetí démonů 2*, ale filosofie tohoto filmu je povětšinou taková, že když chcete porazit zlo, jež se snaží zničit věřící, modlitba je první linií obrany. V případě potřeby můžete vytáhnout těžké zbraně, jako jsou například relikvie, ale vždycky začnete modlitbou.

Pokud nic jiného, je to docela zajímavý moment filmu *Sestra*. Pro hororové nadšence to asi nebude dost strašidelný

film, ale pro věřící, kteří se těžce smiřují se všemi nedávnými špatnými zprávami, nemohlo toto skryté poselství přijít ve vhodnější dobu.

David Ives
aleteia.org

Přeložil Pavel Štíčka

David Ives,
recenzent filmů pro Aleteia

VYDÁVAT SVĚDECTVÍ příprava na mimořádný misijní měsíc říjen 2019

Milí čtenáři,

protože v letošním roce budeme v říjnu prožívat papežem Františkem vyhlášený mimořádný misijní měsíc, rozhodli jsme se vás do příprav a v našem případě tedy především do obsahu *RC Monitoru* aktivně zapojit. Arcibiskup Jan Graubner v pastýřském listu k tomuto tématu mj. vyzval, abychom „**dělali běžné věci s misijní horlivostí**“. Jsme si jisti, že s tím máte aktivní zkušenost a snažíte se o to.

Chceme vás požádat o krátká osobní svědectví a příběhy z vašeho života, kdy jste se ocitli v situaci, že jste svým postojem vyjádřili, komu jste uvěřili a proč jednáte možná jinak, než ostatní. A tím se třeba i povedlo lidem kolem vás ke Kristu přiblížit. Víru si nemůžeme nechávat jen pro sebe. Tím, že ji dáváme dále, ona také významně roste.

Napište nám na redakce@rcmonitor.cz nebo na poštovní adresu! Vaše příspěvky pomohou druhým i nám!

redakce *RC Monitoru*

Foto: Grant Whitty / Unsplash

LOAJALITA – VLASTNOST CHARAKTERNÍHO ČLOVĚKA

Představujeme 28 vlastností (ctností), kterými je budován dobrý lidský charakter, jak je přednášel pro mladé v Univerzitním pastoračním centru v Bratislavě kněz P. Milan Bubák SVD.

Byl to jemný muž s nejrůznějšími schopnostmi. Jeho výřečnost nejen v angličtině, ale i v latině byla nevšední. Ovládal i řečtinu. Byl tvůrčím spisovatelem, básníkem, hudebníkem, překladatelem, lektorem a právníkem nevšední kvality. Během své zářivé politické kariéry byl předsedou parlamentu a kancléřem Anglie.

Na Sira Thomase Mora se vzpomíná, jeho osoba je předmětem úcty ani ne tak pro jeho schopnosti, ale spíše kvůli ctnostem, zvláště pro jeho oddanost Bohu a církvi v časech, kdy si uvědomoval, že kvůli tomu může přijít o život. Samuel Johnson o něm prohlásil, že to „byl člověk největších ctností, jakého kdy tyto ostrovy zrodily“. Joseph Addison prohlásil, že „jeho smrt byla korunou jeho života...“ Na oddělení hlavy od svého těla se nedíval jako na něco, co by mohlo způsobit nějakou změnu v obsahu jeho mysli.

Vzpouora proti nespravedlnosti

Když byl More na počátku své kariéry členem parlamentu, ostře a úspěšně se postavil proti obrovskému množství peněz, které král Jindřich VII. nespravedlivě ždímal z poddaných. Opozice proti královým praktikám byla skutkem, kdy se dalo tušit, co asi přijde. Moreovi později jeden z králových výběrčích daní říkal, že mu hlava už tehdy visela jen na vlásku. Jediné, co mu ji zachránilo, bylo to, že nenapadl osobu krále.

Nebezpečí smrti

More si velmi dobře uvědomoval, že může přijít o hlavu i později, kdy sloužil králi Jindřichu VIII., a to dokonce i během doby, kdy jeho vztah ke Koruně byl poměrně vstřícný. „Kdyby mu moje hlava přinesla zisk hradu ve Francii“, řekl jednou Roperovi, svému zeti a životopisci, „nebyl by zaváhal.“ Jindřich byl

Rowland Lockey podle Hanse Holbeina ml.: Sir Thomas More a jeho rodina (1592)

skutečně takový a More to věděl díky své skvělé intuici.

Odmítnutí přísahy

More byl zkušeným diplomatem, ale nikdy ani v diplomacii neudělal nic, co by bylo v rozporu s jeho přesvědčením, např. aby se vyhnul problémům. Když se Jindřich VIII. prohlásil za nejvyšší hlavu církve v Anglii, More dal přednost rezignaci. Avšak Jindřich se zatvrdil a rozhodl se Mora přinutit, aby mu projevil loajalitu. Proto vydal tzv. *Act of Succession*, jenž zavazoval každého, kdo bude vyzván, aby vykonal přísahu, jíž by vzdal poctu novému manželství Jindřicha VIII. s Annou Boleynovou, a kterou by zavrhl papežství. Když na výzvu krále byl More předveden, aby přísahu vykonal, odmítl. Hned jej obvinili z vlastizrady a odvedli do vězení.

V následujícím roce byl popraven. Svou popravu prožíval s humorem. Vtipkoval prý i s katy. Jsou známé jeho dialogy s dcerou, která jej přišla prosit do vězení, aby se poddal a tak si zachránil život. More s ní hovořil velmi laskavě a předkládá jí celou sérii krásných myšlenek a zásad, které vešly do dějin moudrosti.

Pevné „já“

Robert Bolt, který o Tomášovi Moreovi napsal velmi úspěšnou hru, nazvanou *A Man for All Seasons* (Člověk pro všechna období) se sám sebe ptá: „Proč jsem si zvolil za hrdinu člověka, který si sám přivodil smrt kvůli tomu, že nebyl schopen položit ruku na starou černou knihu a odříkat běžnou lež?“ Odpovídá si, že ctnost, podle které More žije (i umírá) – tzn. loajalita prvotnímu slibu – je svě-

Na výzvu krále byl More předveden, aby přísahu vykonal, odmítl. Obvinili jej z vlastizrady.

dectvím, že zcela vlastní sebe sama, svou vnitřní osobní skutečnost, své jasné „já“ a že toto „já“ v něm nemůže popřít anebo smést se stolu ani strach ani jiné podobné motivy. More zůstává věrný svému slovu a dokazuje tím, že je sám sebou. Váhající, ústupný člověk, který přebíhá mezi různými loajalitami podle toho, jak se to právě hodí, neukazuje přítomnost svého pevného „já“. Takový člověk je těžko rozeznatelný od vnějších sil, které jej tvarují. Zřejmě je pravdou, že jasné vědomí o sobě samém se může v člověku vykristalizovat pouze ve spojení s něčím, co jej přesahuje, tj. se skutečností, která je osvobozená od vlivu konečnosti a pominutelnosti.

Zradit nelze

More nemůže být loajální ke králi, kdyby se tím od něj žádalo nebýt loajální sám k sobě. Nemůže přece zradit sám sebe. To je důvod, proč Bolt vkládá své hlavní postavě do úst tato slova: „Nemohu a ani nechci vládnout králi. Je tu však jedna malá... malá oblast, kde musím vládnout

sám sobě. Je velmi malá – pro něj možná menší než třeba tenisový kurt.“

Loajalita na správném místě

Král Jindřich žádal Mora, aby přísahal loajalitu jemu. Ale More věděl, že by to znamenalo odpřisáhnout neloajalitu Bohu a Římu. Pro Mora bylo nepřijatelné, aby veřejně ukázal dvojí tvář a takové pokrytectví. Ovšem Jindřich jej žádal, aby udělal ještě něco děsnějšího. Chtěl, aby učinil přísahu neloajalnosti za přítomnosti Boha. Moreovi bylo nad slunce jasnější, že přísahat pro něj znamená pozvat Boha za svědka a soudce. Jak by mohl formálně popřít loajalitu k tomu stejnému Bohu, kterého vzýval, aby jeho přísahu posvětil? Moreova loajalita na správném místě byla vybudována nejen na věrnosti sobě samému, ale i na jeho velké úctě k Bohu a Církvi. Na druhé straně Jindřichův hněv na to, že nebyl předmětem nesprávně zorientované loajality, byl postaven na pýše a aroganci. Jeho království, jak historici potvrzu-

jí, bylo jednou dlouhou noční můrou „pravdy, vznášející se nad šibenicí, lži, vznášející se nad trůnem“.

Klid v duši

Jindřich, navzdory nesmírné politické moci, kterou měl, neměl téměř žádný klid v duši. More na rozdíl od něj šel na smrt s plnou důstojností a klidným svědomím. Loajalita pro Tomáše Mora znamenala, že on, Bůh a katolická církev, kterou založil Ježíš Kristus, představovaly pro něj mnohem víc než jen politické jsoucnosti, kterými se mohlo volně míchat jako s kartami anebo se mohly přerovnávat tak, aby vyhovovaly momentálním choutkám člověka. Moreovy entity navzájem souvisí, jsou mezi sebou pevně pospojované, a proto je nelze nijak od sebe oddělit. To je důvodem, proč vyžadují loajalitu, která má větší hodnotu než samotný život. R. 1535 člověk, který sám sebe nazýval „královým dobrým služebníkem, ale Božím na prvním místě“ došel své smrti. V den čtyřstého výročí této

Slibům, poutům a vztahům musí být přece člověk věrný, i kdyby jej to stálo cokoli! Tak to přikazuje charakternost.

Foto: Andrew Yardley / Unsplash

Foto: Kira auf der Heide / Unsplash

Za vaše obrovské milosti nejsem schopen říci nic jiného než jen věrné díky, své modlitby, svou loajalitu, která ve mně stále roste a bude růst až do smrti.

události papež Pius XI. prohlásil Tomáše Mora za svatého.

KOMENTÁŘ

V oblasti loajality nemají lidé jasno. Existuje mnoho tzv. kvaziloajalit anebo atrap (napodobenin) skutečné loajality, jejichž skutečnou povahu bohužel lidé dost často bohužel nepoznají, a proto je mylně pokládají za loajalitu skutečnou. Slibům, poutům a vztahům musí být přece člověk věrný, i kdyby jej to stálo cokoli! Tak to přikazuje charakternost. Kde je však hranice mezi skutečnou a falešnou loajalitou? Je loajalitou například falešný obdiv, který k sobě navzájem cítí zloději? Nebo je to nutné pouto, které mafii drží pohromadě? Anebo spiknutí v mlčení, které profesionální spolky chrání před společenskými nepřijemnostmi. Nebo jakási vznešená maska, která skrývá nekalé a bezcharakterní praktiky osobních zájmů jednotlivců. Anebo tlak skupi-

ny mezi jejími členy, dokonce i za cenu osobního rozkladu.

Jakou oddanost potřebujeme?

Pěkně je to vykreslené ve filmu *The Firm* (Firma): nectnostná loajalita, to je systematická oddanost člověka darebáckým a nekalým závazkům, kombinovaná s tvrdou neloajalitou ke všemu ostatnímu, co té první stojí v cestě. Další matoucí atrapou loajality – a to je atrapa zvlášť zákeřná, skrývající se za maskou ctnosti – je špatně chápaná vděčnost. V Shakespeareově hře *Jindřich VIII.* kardinál Wolsey, na jehož doporučení se Tomáš More stal předsedou parlamentu a který byl jeho předchůdcem v úřadě anglického lorda kancléře, projevuje králi neskonale loajalitu právě na tomto základě. Jenomže tato loajalita je sotva ctností. Wolsey je člověkem bez zásad. Jeho „loajalita“ je pouhým předstíráním, maskou, divadlem: aby tak zakryl svou chamtivost

po zlatě a slávě. „...Za vaše obrovské milosti, kterými zahrnujete mne, ubohého bídneho služebníka, nejsem schopen říci nic jiného než jen věrné díky, své modlitby, které za vás vysílám k nebi, svou loajalitu, která ve mně stále roste a bude růst až do smrti...“; říká kardinál.

Falešná vděčnost

Zdá se, že kardinál Wolsey je přesvědčen o tom, že je králi za jeho velkodušnost zavázán slepou loajalitou. Tato deformovaná loajalita je znamením jeho podlézavosti a servilnosti, nikoli skutečné vděčnosti. Wolsey je na jedné straně příliš bázlivý, aby krále konfrontoval se zlem, které koná. A kardinálovi muselo být toto zlo jasné. Na druhé straně tím, že využívá neřest, aby skrze ni zaplatil za to, co mu král dal (možná upřímně, kdo ví?), je neupřímný i sám k sobě. Jeho slepá loajalita je falešnou vděčností.

Jak hra pokračuje, ve chvíli kdy Řím odmítne krále Jindřicha VIII. rozvést, Wolsey – kterému je vyhrožováno obviněním z vlastizrady – je zredukovaný na jednu opovrženou hodnou a trapnou postavku, ač nyní je mu již zcela jasné, jak špatně směřoval svou loajalitu: „Ó Cromwelle, Cromwelle! Kdybych jen byl sloužil svému Bohu třeba jen s polovičním zápalem, s jakým jsem sloužil králi, nebyl by mne v mém věku nechal nahého na pospas mým nepřítelům.“ Člověku tu přicházejí na mysl slova sv. Terezie z Avilly: „Nechť je prokletá taková loajalita, která jde tak daleko, že se postaví proti Božímu zákonu.“

Zlaté pravidlo

Chesterton poznamenává, že „my všichni jsme na rozbořeném moři na jedné lodi, a proto jsme sobě zavázáni strašnou loajalitou“. Tímto výrokem zaměřuje naši pozornost na dvě důležitá fakta: (1) že život člověka je dost choulostivý a křehký, a proto nikdo z nás není schopný přežít sám; (2) jestli chceme přežít, potřebujeme pomoc jeden druhého. Univerzální loajalita, založená na našem společném lidství, je vyjádřením známého Zlatého pravidla (tj. přikázání lásky), které nám káže druhým dělat to, co chceme, aby dělali nám. Je to forma loajality, dost široká, aby ze sebe vyloučila všechny formy

Aby loajalita mohla být pokládána za ctnost, je nevyhnutelné, aby sloužila jen tomu, co je dobré. Její obrana bez ohledu na hodnoty není příkladem ctnosti loajality.

neloajalitu, které jsou výsledkem utváření rozličných frakcí a skupinek, které stojí jedna proti druhé. Jindřich VIII., který nebyl loajální ani ke svým rádcům, svým ženám, své Církvi, svému Bohu, měl po stránce morální sotva právo vyžadovat od svých poddaných loajalitu. Odmítl princip univerzální loajality, který mu diktoval, aby byl ke svým poddaným loajální tak, jak si to přál od nich. Neměl tedy ani on právo žádat loajalitu vůči sobě. Odmítl totiž základní nutnost, kterou byl princip univerzální loajality stojící na Základním pravidle.

Boj o život

Perfektním opakem krále Jindřicha VIII. byl belgický král Boudouin. Protože byl loajální ke svým poddaným, rozhodl se raději rezignovat na trůn, než by podepsal potratový zákon, který schválil belgický parlament. Boudouin už něco věděl o loajalitách, které byly vším možným, jen ne univerzálním. Nacisté jej za II. světové války internovali, protože odmítl loajalitu. Pro mnoho Belgičanů byla abdikace jejich krále něčím mnohem víc než jen vznešeným gestem. Mnozí mu napsali dopisy, ve kterých oceňovali jeho politickou odvalu, kterou prokázal

zal tehdy, kdy nenechal nenarozené děti své země na pospas. Jeho sekretářka, jejíž úkolem bylo poděkovat královým podporovatelům za jejich dopisy, byla v té době těhotná a uvažovala o potratu. Avšak své rozhodnutí změnila a dítě porodila. Když totiž četla to množství slov uznání na adresu svého krále a jeho snahy bránit život, došla k závěru, že nenarozený člověk v jejím nitru musí určitě mít důstojnost a hodnotu, když tolik lidí o tom píše. A že ona nemá právo znásilnit důstojnost svého dítěte.

Příležitost ke službě

Král selhává v zodpovědnosti, kterou má za svůj úřad, je-li neloajální byť jen k jedinému ze svých podřízených. Jindřich VIII. chápal svůj úřad většinou v termínech moci. Kontext, který svými způsoby nastolil, nevyhnutelně vedl k výsměchu samotnému konceptu loajality. Na druhé straně Boudouin hleděl na svůj úřad jako na příležitost ke službě každému: podporovat a pomáhat rozvoji práv a důstojnosti každého člověka. Autor David Issacs ve své knize o budování charakteru píše o ctnosti loajality toto: „Loajální člověk přijímá pouta, která jsou výsledkem jeho vztahu s jinými – přáteli, příbuznými-

mi, nadřízenými, jeho vlastní, jejími institucemi apod. – a to takovým způsobem, že při své cestě vpřed bude neustále a za každou cenu bránit a upevňovat systém hodnot, který tyto vztahy reprezentují.“

Obrana člověka

Tato věta je však přijatelná jen natolik, nakolik je člověku jasné, že hodnoty, kterých se loajalita týká, budou neustále spojené s univerzálními dobry lidstva. Neboť pro to, aby loajalita mohla být pokládána za ctnost, je nevyhnutelné, aby sloužila jen tomu, co je dobré. Obrana osobností, zájmových skupin, institucí, politických stran atd. bez ohledu na hodnoty, které tyto zastávají a propagují, není příkladem ctnosti loajality. Skutečná loajalita musí sloužit obraně jiného člověka nejen ve skutečnosti, ale i podle jména.

Vážíš si loajality? Umíš být loajální k závazkům, které jsi učinil? Které závazky pokládáš pro sebe za nejdůležitější?

Nejsi přelétavý v projevech své loajality? Dá se na tebe spolehnout, o tebe se opřít?

Nejsi loajální k lidem nebo skupině, která je pro tebe (nebo i pro jiné) destruktivní? Co bys mohl udělat, abys s tím skončil?

Přeložila Sylva Bernardová

Zpracováno podle DeMarco, Donald.

The Heart of Virtue: Lessons from Life and Literature Illustrating the Beauty and Value of Moral Character. San Francisco:

Ignatius Press, 1996.

Z nabídky nakladatelství a knihkupectví PAULÍNKY

NAKLADATELSTVÍ PAULÍNKY • Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1,
tel.: 224 818 757, on-line knihkupectví: www.paulinky.cz, objednavky@paulinky.cz

Walter Ciszek: S Bohem v Rusku

Walter Ciszek se narodil v rodině polských emigrantů. Po vstupu k jezuitům se přihlásil k misiím v Rusku. V roce 1940 byl zatčen a dalších 23 let vězňen sovětským režimem.
Brož., 486 s., 349 Kč, dotisk

Elisabetta Fezzi, Gabriele Amorth: Otec Amorth

Svědectví o prosté, avšak skálopevné víře paulínského kněze, jemuž se podařilo přimět církev aby znovu začala brát vážně učení o působení andělů i démonů a ve službě exorcistů se zapojila do boje proti Zlému.
Brož., 224 s., 299 Kč

O JANU PALACHOVI A VNITŘNĚ ZLÝCH SKUTCÍCH

19. ledna jsme si připomněli padesáté výročí smrti Jana Palacha. Jím zvolená cesta si našla a nalézá ve světě i v tuzemsku své následovníky, a tak nebylo nikterak překvapující, že v předvečer jubilea došlo na Václavském náměstí k pokusu o upálení.

Vzhledem k tomu, že Palachův čin je převážně schvalován (netřeba zde dokumentovat), je vysoce žádoucí pokusit se pojednat o jeho mravní povaze a důsledcích z pohledu katolické nauky.

Katoličtí křesťané vědí, že sebevražda není dovolena, což vyjadřuje *Katechismus katolické církve* (dále KKC) hlavně v odstavci 2281, avšak mohou váhat, zda výjimečné okolnosti doby a Palachův úmysl nezměnil mravní hodnotu činu – jejich stanovisko by snad mohlo být vyjádřeno tak, že sebevražda je hřích, avšak Palachův skutek nebyl obyčejnou sebevraždou, nýbrž něčím jiným a něčím více, totiž obětí. Pohled do dokumentů *Magisteria* však ukáže, že stálá nauka církve podobnou výhradu nejenže nezná, ale dokonce ji kategoricky odmítá. Církev totiž učí o „vnitřně zlých skutcích“, jejichž špatnost neplyne z vnějších okolností, ale z jejich předmětu, a tuto svou zásadu i ve 20. století hájila. Velice důrazně tak činí papežská encyklika *Veritatis splendor* z roku 1993, zvláště její odstavec 81: „Jsou-li některé skutky vnitřně špatné, dobrý úmysl nebo zvláštní okolnosti mohou sice zmírnit jejich špatnost, ale nemohou ji odstranit; existují skutky ‚nenapravitelně‘ špatné, špatné samy o sobě a nezaměřitelné k Bohu ani k dobru člověka.“

Vnitřně špatné skutky

„Sv. Augustin o tom píše: ‚Pokud jde o skutky, které jsou samy o sobě hříchy (*cum iam opera ipsa peccata sunt*), jako krádež, smilstvo, rouhání a jiné podobné, kdo by se opovážil tvrdit, že dopustí-li se jich někdo z dobrých důvodů, přestávají být hříchem, anebo – což by byl ještě nesmyslnější závěr – staly by se ospravedlněnými hříchy?‘ Proto také okolnosti či úmysly nebudou nikdy moci přeměnit

Z pohřbu J. Palacha. Matka Libuše (uprostřed) se synem Jiřím a snachou ve smutečním průvodu. Foto: praha3.cz

skutek, který je svým předmětem vnitřně hanebný, ve skutek ‚subjektivně‘ čestný a obhajitelný pro svou volbu.“ Tuto zásadu uvádí i KKC: „Jsou některé konkrétní způsoby chování, jejichž volba je vždy chybná, protože zahrnuje zvrácenost vůle, to je mravní zlo. Není dovoleno konat zlo, aby z toho vzešlo nějaké dobro.“ (odst. 1761) Znovu ji pak opakuje v odst. 1789: „Některá pravidla platí v každém případě: — Nikdy není dovoleno konat zlo, aby z něj vzešlo dobro.“

Nemohu to schválit

Poměrně dobře jsou známy reakce tehdejších církevních představitelů (kardinálové Beran, Trochta i samotný papež) na Palachův čin. V nich se objevují dva momenty: Vyjádření sympatií, dokonce

i obdivu a pochvaly vůči úmyslům a ideálům, jimiž byl Palach veden, a současně jednoznačné vyjádření nepřipustnosti zvoleného činu. Jak praví úryvek z vyjádření kardinála Berana: „Skláním se před jeho hrdinstvím, i když nemohu schválit jeho zoufalý čin. Zabít se není nikdy lidské. To ať nikdo neopakuje. Zato ale ať mají všichni před očima veliký ideál, pro který oni [tj. i následovníci, pozn. JN] obětovali svůj mladý život.“ Přesto se zdá, že sympatie k Palachovým pohnutkám jsou oproti odmítnutí jeho činu až příliš zdůrazněny (ačkoliv označit nějaký krok za „nelidský“ je zajisté dostatečně zřetelné odmítnutí) a že se zde projevuje jiný duch než v citovaných pramenech, dokonce snad může jít i o pokus „přeměnit“ skutek „svým předmětem

Je zarmucující, když člověk zmaří svůj život, ale trestuhodné by bylo, pokud bychom my křesťané tento hřích schvalovali.

vnitřně hanebný“ ve skutek „subjektivně čestný“. Snad se mohly uplatnit zvláštní okolnosti doby, snad se pastýři snažili demonstrací sounáležitosti s dobovými ideály dosáhnout toho, že jejich poselství mohlo být nevěřící veřejnosti lépe přijato a lépe účinkovalo. Podobné úvahy pro nás ale nemají zásadní význam, jelikož naše znalosti víry a mravů nespočívají na soukromých názorech církevních představitelů.

Aplikace na dnešek

Hodnocení Palachova činu jen z vnějších okolností doby by vedlo k nebezpečným důsledkům. Smysl tohoto aktu spočíval jedině v demonstračním a mobilizačním efektu; jeho schválením by se vytvořil precedens pro názor, že samotný protestní záměr proti skutečnému nebo domnělému zlu činí jakékoliv skutky mravně přijatelnými, ba chvályhodnými. Aplikace na dnešek? Široce je sdíleno přesvědčení, že geopolitická situace nebo vývoj společnosti nabírá nezdravý směr, a protože proti každému nebezpečí je nutno reagovat zavčas, bylo by nutno jednat bez otálení. Čin Jana Palacha a jeho následovníků ukázal, že ani sebeupálení k rozhodujícímu vyburcování společnosti nestačilo. Bylo by proto nutno intenzitu šoku ještě zvýšit. Ale jak? Pravděpodobně by se muselo přikročit již k nějakým sabotážním nebo teroristickým akcím. To by bylo vcelku logické, vždyť pokud je schvalován i nenapravitelný čin proti lidskému životu, co teprve hřích méně závažné, jako například loupežná přepadení, krádeže, pomlvy a další. Bylo by to přijetí všech důsledků zásady: „Účel světlí prostředky.“ Sebevražda pak neškodí jen pachateli, ale zraňuje i jeho okolí; Palach připravil vědomě hrozná duševní muka svým nejbližším, zvláště matce. Zde se dostáváme již k zjevně absurdním závěrům, avšak domnívám se, že stejně absurdní by nám připadala i Palachova sebevražda, pokud bychom nebyli zvyklí na desítky let jejího nekritického schvalování.

Nakažlivost

Nejde jen o svědomí Jana Palacha. KKC v odstavci 1868 uvádí: „Hřích je osobní skutek. Kromě toho máme odpovědnost za hříchy, které spáchali jiní, když při nich spolupracujeme: [...] – když je nařídíme, když k nim radíme, když je chválíme nebo schvalujeme.“ Je nesmírně zarmucující, když mladý člověk zmaří svůj život, ale přímo trestuhodné by bylo, pokud bychom my křesťané tento hřích schvalovali. U sebevraždy je zcela případná i otázka podporování nápodoby, jež je též předmětem kriminologických a sociologických studií. Často se hovoří o vlivu románu *Utrpení mladého Werthera*. Zastáncem teze o nápodobě byl také T. G. Masaryk, který ve své *Sebevraždě* tvrdil: „Stejně je sebevraždnost nakažlivou a mnohé případy, jmenovitě takové, které se vyznačují něčím zvláštním, možno světlí přímo na nápodobu.“ Avšak u protestního sebeupálení je funkce nápodoby, jelikož se jedná o stále se vyskytující globální fenomén, obzvláště nápadná. Proto ti, kdo Jana Palacha velebí jako hrdinskou obět za ideály demokracie (jsou případy, že mu jsou dokonce připisovány i zásluhy na sametové revoluci, za jejíž příčinu by střízlivější pozorovatel určil spíše Gorbačovovu perestrojku a postupující dezintegraci východního bloku), implicitně inspirují k nápodobě, a této své mravní odpovědnosti by si měli být vědomi. Pokud bychom tyto tendence podporovali, nebyli bychom ani dobrými členy společnosti. Proto vždy pamatujme na slova kardinála Berana: „Zabít se není nikdy lidské. To ať nikdo neopakuje.“

Jiří Novák

Mgr. Jiří Novák, doktorand historické sociologie, zabývá se církevními dějinami první republiky

TRADICE OTCŮ

Z výkladů žalmů svatého biskupa Ambrože: Otevři svá ústa Božímu slovu

Neustále bychom měli srdcem i ústy uvažovat o moudrosti. Tvůj jazyk ať pronáší úsudek, zákon tvého Boha ať je v tvém srdci. Proto ti Písmo říká: *Mluv o nich, když budeš přebývat doma, když budeš na cestách, když budeš ležet i stát.* Mluvme tedy o Pánu Ježíši, neboť on je sama moudrost a slovo, Slovo Boží.

Je totiž psáno i toto: *Otevři svá ústa Božímu slovu.* Ať ten, kdo mluví Boží řeči a uvažuje o Božích slovech, přímo dýchá Bohem. Vždycky mluvme o Bohu. Když mluvíme o moudrosti, je to on; když o ctnosti, je to také on; když o spravedlnosti, je to opět on; když o míru, i to je on; když mluvíme o pravdě, životě a vykoupení, je to stále on.

Otevři svá ústa Božímu slovu, tak tedy je psáno. Ty je otevři, mluví on. Proto řekl David: *Uslyším, co ve mně mluví Pán.* A sám Syn Boží říká: *Otevři svá ústa a naplním je.* Ne všichni ovšem mohou dosáhnout dokonalé moudrosti jako Šalomoun, ani takové jako Daniel. Přece však je Duch moudrosti vléván úměrně všem, totiž všem, kdo věří. Jestliže věříš, máš Duha moudrosti.

Vždycky, když budeš přebývat doma, uvažuj tedy a rozmlouvej o tom, co je Boží. Slovem domov můžeme myslet církev a kostel, ale také naše vlastní soukromí, abychom vedli také vnitřní rozhovor. Mluv s rozvahou, aby ses vyhnul hříchu, do něhož bys mohl upadnout skrze mnoho-mluvnost. Když sedíš, mluv k sobě, jako bys sám sebe soudil. Mluv na cestě, abys nikdy nebyl prázdný. Na cestě mluvíš, jestliže mluvíš v Kristu, neboť Kristus je cesta. Mluv na cestě k sobě, mluv ke Kristu. Poslouchej, jak s ním máš mluvit: *Přeji si, praví, aby se muži na každém místě modlili tak, že budou zvedat čisté ruce bez hněvu a sváru.* Mluv, člověče, i když spíš, aby tě nezachvátil spánek smrti. Poslouchej, jak bys ve spánku měl mluvit: *Ani své oči usnout nenechám, ani svým víčkům spánek nepopřeji, než Pánu najdu místo příhodné, přibýtek pro mocného Jákobova. [...]*

POKUSY O ZDANĚNÍ RESTITUČNÍCH NÁHRAD A PRAVDA O BOHU A ČLOVĚKU

V posledních měsících u nás v Česku vrcholí několik útoků na člověka, rodinu a církev.

Pokud jde o člověka a rodinu, jsou to snahy rozbít identitu člověka jako muže a ženy, které pramení z ideologie (či líbivěji označeno jako teorie) genderu nebo přesněji z jejích radikálnějších forem. Vychází však také z ideologie homosexualismu, která dělá z něčeho tak velmi osobního, jako je lidská i tělesná přitažlivost, politické téma. Mám přirozeně na mysli snahu zavést homosexuální „manželství“ včetně adopcí dětí těmito páry.

Tento pokus o rozložení rodiny se skrývá za líbivým heslem „manželství pro všechny“. Jeho zastánci tvrdí, že jejich návrhy rodinu neohrožují. Jistě, bezprostředně za měsíc či rok ji nerozloží; v dlouhodobějším horizontu však tyto zákony významně ovlivní vnímání zvláště dospívajících a mladých, a tím chápání rodiny zásadně posunou, tedy zničí její standardní pojetí, které je přirozené (dané Stvořitelem) či jak oni říkají „tradiční“.

Tři ataky

K těmto útokům na rodinu patří i snahy poskytnout obědy všem dětem ve školách tzv. zdarma, zavádění jeslí a další zdánlivě prorodinné akce. Nejchudším to možná trochu pomůže, ale celkově to znamená, že se peníze skrze daně vezmou lidem a stát z těchto našich peněz bude prosazovat svou kolektivistickou představu o výchově a posilovat svou moc a kontrolu nad rodinami. Štědrý sociální systém není nikdy zadarmo. Jedna z velkých daní je právě ztráta autonomie rodiny, kdy stát skrze přerozdělování financí vidí doslova detaily jejich každodenního života. Odtud může být jen krůček k tomu, aby státní ingerence do rodiny vyžadoval ideovou poslušnost, což si ostatně mnozí ještě stále pamatujeme z doby ne tak dávno minulé.

Ratifikace Istanbulské úmluvy

Pozorujeme snahy o ratifikaci tzv. *Istan-*

Foto: Petr Homolka / Člověk a víra

bulske úmluvy (Rady Evropy, nikoliv EU) o prevenci násilí na ženách. Již bylo mnoho napsáno o tom, že za tímto jistě dobrým cílem se skrývá poněkud problematické pozadí. Je to opět ideologie genderu, která poskytla autorům úmluvy pojmový aparát, dosti odlišný od běžných formulací. Radikálnější formy genderu, které chápou, v podstatě marxisticky, muže jako násilníky (vykořisťovatele) a ženy jako oběti (vykořisťované), se promítly i do textu úmluvy a ještě výrazněji do její důvodové zprávy. Proto se naši biskupové vyslovili proti ratifikaci v pastýřském listu i ve společném prohlášení s představiteli některých církevních společenství a nedoporučují ji. Když se pak proti *Istanbulske úmluvě* i proti ideologiím genderu a homosexualismu vyslovil ve svém svatováclavském kázání Mons. Petr Piřha, jeho vyjádření několik měsíců zaplňuje veřejný prostor. Evidentně tedy jde o velké téma.

Zdanění církevních náhrad

Pak je zde třetí téma, které eskalovalo nyní v lednu 2019, tedy snaha KSČ(M) a jejich politických spojenců o zdanění náhrady

za majetek, který nebylo možno vydat v procesu částečné nápravy majetkových křivd, jichž se dopustili komunisté vůči církvím, církevním a náboženským společnostem, nepřesně a zjednodušeně nazývané restituce. Navrhované zdanění se má týkat výplaty 59 miliard plus inflace, tj. odškodnění za majetek, který z různých důvodů nešlo vydat. Toto odškodnění se pak má vyplácet 30 let, tedy do roku 2043. Podle schváleného zákona by se každoroční splátka za nevydaný majetek měla danit sazbou daně z příjmu právnických osob, která nyní činí 19%. Pokud by návrh zákona prošel legislativním procesem, mohl by ho zrušit nebo seškrtnat Ústavní soud, což je dosti pravděpodobné. Pokud zákon vrátí Senát (to je téměř jisté), mají KSČ(M), ČSSD, ANO a SPD dost hlasů, aby veto Senátu přehlasovali (stačí jim 101 hlasů a již nyní zákon podpořilo 106 poslanců). Podobně pokud by zákon vetoval prezident republiky (což je otázka), opět se jeho přijetí jen oddálí. Naopak dosti pravděpodobné je zrušení zákona či některých jeho pasáží Ústavním soudem.

Mediální podání

Je velmi zajímavé všimnout si, jak tyto útoky na člověka, rodinu a církev vnímají a popisují média, zvláště liberální média, která nesdílejí křesťanské chápání člověka a světa, k nimž patří do značné míry i veřejnoprávní Česká televize, Český rozhlas, dále Respekt, DVTV, Aktuálně.cz, aj. V těchto médiích je možné poměrně dobře pozorovat, jak na jedné straně jsou zásadně proti našemu konzervativnímu či tradičnímu odmítavému přístupu ke zmateným novotám v kulturně společenských otázkách (homosexuální „manželství“, genderové přístupy, Istanbulská úmluva, kolektivní výchova malých dětí, politicky korektní vyjadřování, morální relativismus a překvapivě v poslední době i neopuritánské výkřiky jako #MeToo). Liberální novináři stojí v těchto věcech v podstatě proti nám, byť to ne vždy dávají přímo najevo, a mnohdy se snaží z křesťanských či na pohled konzervativních kruhů zvát k debatám nejružnější opozičníky, a to někdy i z řad kněží či akademiků, kteří by rozmělnovali odmítavý přístup církve a opravdových konzervativců.

Naopak v otázce zdanění tzv. restitučních náhrad se liberální média jednoznačně staví na stranu církve a církevních či náboženských společností. Vystává tedy otázka, proč v jedné věci hájí pravdu a spravedlnost, a na straně druhé, ve věci tradičního pohledu na společnost a rodinu, prosazují zmatené pokrokářství, které byť mluví o rovnosti, ve svých důsledcích bude znamenat zlo, hrubé nespravedlnosti a falešná obviňování (z homofobie, podpory násilí na ženách, sexuální agrese, aj). Z čeho tedy pramení tento dvojí přístup k pravdě a skutečné spravedlnosti?

Starokomunismus a novokomunismus

Velká část liberálních pokrokářů na dnešním Západě je výrazně ovlivněna tzv. novou levicí, která vychází mj. z tzv. frankfurtské školy. Její pohledy byly a jsou v podstatě marxistické, nikoliv však leninistické ani stalinistické, ani řekněme husákovské. Tradiční komunismus v podobě tzv. lidových demokracií 50. a 60. let či reálného (salámového)

Štědrý sociální systém není nikdy zadarmo. Jedna z velkých daní je právě ztráta autonomie rodiny, kdy stát skrze přerozdělování financí vidí doslova detaily jejich každodenního života.

socialismu 70. a 80. let se již nevrátí. Nehrozí to myslím ani z Ruska vedeného Vladimírem Putinem, jak se nám to dnes snaží vsugerovat většina liberálních médií. Domnívám se, že ruské nebezpečí se poněkud zveličuje. Naopak myslím, že větší hrozbou je Čína s jejím komunismem-kapitalismem a imperialismem.

Jednoznačně největší nebezpečí však představuje právě ona nová levice, která po svém dlouhém pochodu institucemi (od roku 1968 je to 50 let) má nyní rozhodující vliv v politice, byrokracii EU, na univerzitách, ve velkých a mnohdy i veřejnoprávních médiích atd. Její agenda zahrnuje souhrnně řečeno rozklad rodiny i tradiční společnosti a také církve, respektive vlivu církve hlásající neměnné, Bohem zjevené pravdy o Bohu a člověku. (Rozbředlé církve, které řeší hlavně opravy památek, charitu a folklor nebo čtou evangelium, jak chce liberální většina, tolik nevadí; to neznamená, že charita, oprava památek či lidové tradice jsou špatné, jen nám nesmí chybět živý Zmrtvýchvstalý Kristus a člověk stvořený k obrazu Božímu jako muž a žena.)

Nenechat se ošálit

Toto myslím pochopili někteří lidé v čele české katolické církve, především otec kardinál Dominik Duka i mnozí další, a také spolupracovník a poradce Dominika Duky, prof. Petr Pitha. Osobně obdivuji, že tito moudří muži, kteří sami zažili šikanu starokomunismu, pochopili ve věku, kdy většina lidí odchází do důchodu, v čem spočívá hlavní výzva dneška: novokomunismus. V postoji jimi vyjádřeném bychom měli setrvat: i přes nehoráznou drzost stalinistické KSČ(M) a jejich spolupracovníků, i přes zjevný útok na v ústavě zakotvené právo na ochranu vlastnictví, i přes to, že snahy o zdanění náhrad nejsou asi posledním útokem na nás. Nenechme se vrátit zpět k přesvědčení, že hlavní nebezpečí je starokomunismus. Ano, braňme se, křičme, suďme

se a hajme spravedlnost všemi prostředky. Nenechme se však vmanipulovat do pozice, kdy zůstaneme u boje se starokomunismem, zatímco novokomunismus bude ještě rychleji ničit společnost, rodinu i církve za našeho mlčení.

Ať nám v horším případě vezmou jen peníze, a ne nic víc

Jako farář ve farnosti, kde nám vydali velmi zdevastované církevní stavby, moc dobře vím, že pokud by zdanění náhrad nastalo, velmi by nám to ekonomicky, organizačně i pastoračně uškodilo. Vnímám nutnost vytvořit zdroje pro dlouhodobé udržení církve a fungování farnosti a často to řeším. Vidím i to, že jsou někteří velmi velkorysí věřící, kteří dávají nejen finanční dary, ale mnohdy svůj čas a práci. Víím však také, že bohužel velká část věřících katolíků má pocit jakéhosi církevního „socialismus“: všechno je všech a zadarmo. Na rozdíl od některých bratří z evangelikálních církevních společenství, kteří skutečně dávají na církve 10 % svého příjmu (desátek), my katolíci nejsme zvyklí na potřeby církve výrazněji přispívat. S tím vším se jako farář velmi často setkávám.

Přes to všechno jsem hluboce přesvědčen, že jde v posledku jen o peníze. Nenechme se tedy prosím touto nespravedlností a křivdou postavit do pozice, kdy všechnu energii vyčerpáme na boj se starokomunisty a na boj s novokomunisty již nezbyde čas a síla.

P. Radim Cigánek

JCLic. PhDr. Mgr. Radim Cigánek, soudce Metropolitního církevního soudu Arcidiecéze pražské

SELFIE-TYČ – SYMBOL NAŠÍ CIVILIZACE

Nějaký pár odložil, přesněji řečeno narval, svého už desetikilového kloučka do babyboxu v Pelhřimově. V diskusi, které jsem se zúčastnil, panovala většinová shoda na tom, že „nemáme právo rodiče toho dítěte soudit“. Jasně, moderní je nesoudit. Jenže zákon zřejmě nedefinuje horní věk odložení, takže co když někdo postaví boxy pro větší děti? Nepohodlné věci jsme si již odkládat zvykli. Staré lidi podobně. Teď by mohly být na řadě dokonce odrůstající děti. Co uděláme, aby se to změnilo?

S manuálem k záchraně Evropy vyrukovaly tři desítky osobností. Hlavní problém vidí v populismu. „Evropská myšlenka se nám rozpadá před očima... Naléhavě musíme bít na poplach proti žhářům duše a ducha, kteří si se zastávkami v (...) Budapešti, Drážďanech, Vídni a Varšavě, chtějí udělat táborák z našich svobod,“ píše se v tomto slohovém cvičení, které zas a znovu netrefilo hlavní příčiny krize Evropy a zběsile pálí do náhradních terčů. Kromě Milana Kundery text podepsala i provokující rakouská umělkyně a feministka Elfriede Jelinek.

Provokující je pro leckoho už sama existence církví, jak dokazují iracionální argumenty zastánců zdanění církevních náhrad v naší zemi a ožívající komunistická kliše o hamižné církvi. Třeba jedna lidovecká zastupitelka tuhle žádala své kolegy v obci o peníze na opravu hodin na věži kostela. Přestože věž je historicky v majetku obce, a ne církve, starosta a další řekli: „Vždyť máte restituce, tak si to opravte z nich!“. Co církvi přinese víc užitku? Snažit se téma církevních náhrad vysvětlovat a obhajovat? Anebo si přát, ať to co nejdřív skončí, a věnovat síly důležitějším tématům?

Foto: falco / Pixabay

Opravu v kalendáři provedla ve spolkové zemi Berlín většina sociálních demokratů (SPD), Levice (Die Linke) a Zelených. Vyhlásili tam 8. března oficiálním svátkem s pracovním volnem. „Dnešek je obrovským signálem pro Německo, že pokračujeme ve zrovnoprávnění žen a mužů,“ uvedla Deyla Caglarová z SPD. Fajn, ale v čem spočívá ta rovnost, když na Mezinárodní den mužů volno nebude?

Ale pojďme k jiné ženě. Dne 11. února si – často prostřednictvím rytmicky i melodicky vynikající písně „Slyš, jaký to nad řekou“ – připomínáme zjevení Panny Marie v Lurdech. „Panna Maria sice nevyšla ze sociálních sítí, přesto se z ní stala jedna z nejlivnějších žen v historii,“ řekl papež František na Světových dnech mládeže v Panamě. A vyzval mla-

dé, aby se snažili „o něco většího“, než je život na sociálních sítích. „Nestačí být celý den připojen, aby se člověk cítil uznávaný nebo milovaný,“ dodal.

„Facebook je ... křičící kakofonická řeka osamocněných Já soustředících se na sebe, řeka plynoucích fotografií, kdy se scenerie, snoubenka, ostatní lidé, gotické chrámy, zasněžené hory, hvězdné nebe nade mnou a Bůh sám stávají jen kulisou k mému já, kam až zabere selfie-tyč a dovolí vlastní tvář. (...) Symbolem naší civilizace mohla být kdysi gotická katedrála, s věžemi poukazujícími k nebi, pak raketa Apollo, poukazující k velkému kroku pro lidstvo. Dnes je to, zdá se mi, selfie-tyč, zrcadlo, poukazující nikam,“ napsal už dříve na svém blogu Marek Orko Vácha.

(hm)